

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 10(91)

1993 m. gegužė

Antanas ČINQA

Partizanų motina

Tylu ryta skardus šūvių aidas
nubangavo pagirais toli.
Suvirpėjo ten Širdis. Perveida
nuriedėjo ašara galli.

Taip lėtai žydynė saulę^{plaukė,}
ta diena - ilga kaip niekados.
Su viltim nakties sutenstant
laukei,
iškamuota skausmo ir
maldos.

Leidžias saulę. Pievoj rūkas
kelias.
Žeme gaubia tyluma balta.
Suvyniotas lašinių kasnelis
kvepia duona, ką tik iškepti.

Kur jūs, sunūs, kur jūs,
partizanai,
atsisakę kalino dalios?
Tik kierne Šikšnospamiai^{pileneja,}
tik griežlė nerimsta prie
Svalios.

Ir dar daugelį vakarų tu lauksi,
kol trumputė vasaros naktis,
pasibaigusi saulėto ryto

auksu,

naują raukšlę verdan rašys.

Vaikystei

Padaiduki, pavasari žalias,
mūsų ateičiai - mūsų
vaikams.
Jų vaikystės gyvenimo kelias
niekada darganom
neužtemis.

Nubanguokit, išvinusios
upės,
apipintos purienų žiedais,
- jų vainikais vaikystę apsupe,
pasikvieskit pakrantėje žarst.

Kaip nežemiškos pasakų
gėlės
per žydynę atskridę čionai,
baltapūkiai, lengvi
debesėliai,
pamojuokit vaikystei
spamais.

Su drugeliais skrajok,
vaikyste,
su laisva vyturėlio daina.
Nebereiks vargo kelia tau
bristi
tremtyje, atstumtai, alkantai.

Ar turėsime susovietintą litą?

Lito komitetas paskelbė, kad laikinieji pinigai - talonai bus keičiami į litus vienodu santykiu, nepriklausomai nuo turimos sumos. Atrodytu, toks užmojis demokratikas, netekiantis niekam jokių privilegių, jei ... jei ne rūpestis. Bet kas po to? Pirmiausia kelia "nusistebėjimą" ryžtingas "ne" pirmataksam. Net pareiškimo numeris pirmas, tarytum iki šiol nėbuvo. Jei Lito komitetas valstybinis, o ne partinis, tai turėtų išlikti perinamumas. Išpareigojimai taip pat turėtų būti respektuojami. Tačiau kad ir šis - sanctaupas einamose sąskaitose, užfikuotas 1991 m. vasario 26 d., keisti santykiu, palankesniu indėliu, savininkams ir tokiu būdu sumžinti nedžengiamus nuostolius. Šis Lito komiteto išpareigojimas turi ir kur kas gilesnę prasmę. Didžiuma piliečių, sovietmečiu taip daug duričius galus, turėdami keletą er-keliotikų tūkstančių bankų, jautėsi susitarę

juodai dienai, pagaliau bent laidotuvėms. Balandžio 28 d. pareiškimas byloja, kad šis platus gyventoju sluoksnis bus "teisėtai" nuskurdintas žemai pragvenimo minimumo. Vienu ypu ir negrįžtamai. Tokia politika priyglsta nusikalteliškai avantiūrai. Iš jos aiskiai laimi nuvorisai, naujieji turtuoliai, nežinomas keiliai ir būdais sukaupę savo rankose milijonines lėšas. Tlk, ginkdie, nereikia klausytis pasakelių apie "savaistiną" buvusį kolūkietį ar "prasigėrusi" tremtinį, nesustautiupsius nė grašio, lyginant su labai labai gerai mokančiu "tauptyti" vakarykičiu, nomenklaturininku, per metelius antrus dėju si rubliuką prie dolieruko, doleliuką prie taloniuko ir surinkusiu pusę milijardo ir pralnekusio apie šventą pareiga saugoti nuosavybę. "Lietuvos aidas" 1993 m. gegužės 6 d. numerijoje paskelbė Nuosavybės saugos kongreso paruošta projekto, kuria

me su cinišku begėdiškumu rašoma, kad "Lietuvoje ir kitose valstybėse esantys visi piniginiai ištekliai, nepriklausomai nuo jų susiformavimo šaltinio ir kilmės, yra pripažinti teisėtu Lietuvos fizinių ir juridinių asmenų turtu". Antrasis projekto straipsnis teigia: "Šie piniginiai ištekliai, nepriklausomai nuo jų susiformavimo šaltinio ir kilmės, yra pripažinti teisėtu Lietuvos fizinių ir juridinių asmenų turtu." Nuosavybės saugos kongreso dokumentai ir Lito komiteto pareiškimai pasirodė vienu metu visiškai neatitinkinai. Šie veiksmai sinchronizuoti ir turi gana aiškų ir net nemaskuojamą tikslą - įteisinti tai, kas pasiglemžta iš valstybės, kas perpumpuota iš vadinamojo "partijos turto" į tikrai, o gal dažniau - įtariamai privačias rankas. Didžiuma žalies gyventoju būtų muzikinės ir skriaučiamos dvigubai: jau pats turtas, kurio veniamo deklaruoti, įsigijimas yra

nepriimtinas iš principo, nes prieštarauja valstybės interesams ir visuomenės dorovės normoms ir, antra, keitimas talonų į litus vienodu santykiu yra naudingas tik naujiems turčiams, nes pačiomis palankiausiomis sąlygomis įteisina ir teisėtai, ir nusikalstamu būdu įsigytą turta. Pinigu reforma, bent jau tokia, kaip dabar deklaruojama, smarkiai padidintų ir taip jau ženklią socialinę įtampa, kurios pasekmės sunkiai numatyti. Dešiniosios jėgos turėtų šioms kairiųjų užmačioms pastatyti užkardą. Dauguma piliečių dar nesusivokė, kokia grėsmė pakibo virš mūsų galvų. Valdančioji partija meistriškai manipuliuoja įstatymais ir net Konstitucija, tačiau visuomenės balo ji bijo. Trečią kartą apgauti nepavyks. Apmeluotas, apvogtas, susovietintas litas - nereikalingas.

Edmundas SIMANAITIS

Nerimas ir kasdienybė

Ketvirtasis Atgimimo pavasaris. Neramu. Vis stiprėja įstatymų, teisingsumo, trautos reikmų nepaisymo vėjai.

Ar ne mums, buvusiems kaliniams ir tremtiniams, pirmiesiems reikia ruoštis supalaikytuos vėjus? Nelaukime rankas sudėjė. Komunizmo įmėkla savo kladžiojimo vieta pasirinko Europos vidur... Privalome vie nyti jėgas ir garsiai pareikioti savo tautai ir visam pasauliui, kad mes - žaudyt ir gaudyt, kankinti ir tremti, šaldyt ir marinti baidu - geriau mirsime, negu leisime grįžti neostalinizmo epochai, skrebų patyčiomis, vaikų ir anūkų sielų darkymui. Mums reikalingi Dievo ir Tėvynės melle pagrįsti įstatymai, o ne laisvė prievertauti, grobtis ir vogti, ko trokštą komunistinės ideologijos pasekėjai.

Gerai, kad vis daugiau mūsų supranta vienybės reikšmę. Lietuvos politinių kalinių sąjungos nariai, prieš keletą metų atsiskyrę nuo Politinių kalinių ir tremtinų sąjungos, supranta, kad reikėtų susijungti. Tlkimės, kad netrukus vėl tapsime viena šeima (jei kojos nepakis kokios tamšios jėgos). Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos Panėvėžio skyriuje - apie 2000 narių. Būstine Šv. Trejybės bažnyčios klebonijoje, kurioje įsi kūrusi ir LPKTS taryba. Čia ateina namai su nerimu dėl ateities, pa-

bendrauti su vienminčiais, užsiskyti "Tremtinį", pasiguosti vargais. O ju mūsų gyvenime netruksta... Cia daroma viskas, kad viltim nuskaidrėtų veidas, kad nustylimas negraužtų širdies.

Sveikata - brangiausias turtas. O mums ją atėmė svetima padangė, svetimos palaukės... Kas geriau supras kalinių ar tremtinį, jei ne tuos pačius vargus patyrusieji? Eina žmonės ir žino, kad mūsų mieli gydytojai - Reda Totorienė, Mečys Butkus, Rimantas Grėblūnas, Zenonas Gailiūsis ir kiti - visada išklausys, patars, padės.

Prie Tarybos būstinės, be mažo mūsų muziejaus, įrengta ir atskira vaistinėlė. Vaistus pagal receptus nemokomai daliija farmaciniukė Regina Daniūnienė. Deja, labai dažnai, jai tenka atsakyti neturiu. Vaistais dar sušelpia Vilniaus labdaros vaistinė, bet ir jos galimybės labai ribotos.

Labai pageidautume, kad Kaunas iš anksto skirtų vaistų dalį Panėvėžio politinių kalinių ir tremtinų vaistinėlei ne pagal išrašytus receptus, o ataskaitą pagal receptus galima būtų pa teikti vėliau.

Algirdas BLAŽYS
LPKTS Panėvėžio skyriaus
valdybos narys

"Antrojo pasaulinio karo pabaiga atmintina ir Lietuvai"

Prezidentas A. Brazauskas (LA, Nr. 88/62) 1993 05 11

Karas pasibaigė 1945 m. gegužės 9 d. Nebeliko frontu. Nustojo sproginėti bombos. Vyrai, kareivių milinėmis, išlipo iš apkasų. Tačiau didžiojoje Europos daliese. O Lietuvos? Šiandien galime ne tik drąsai vertinti tą atmintiną dieną, bet ir garsiai samprotauti. Bent jau mėginti tai daryti. Istorinė distancija ir Kovo 11-osios aktas netgi įpareigoja netylėti. Tų atmintinų metų gegužės 9-oji neatnešė taikos Lietuvai. Partizaninis karas čia truko dar visą dešimtmetį. Ši esminė aplinkybė aukčiausiuose mūsų valdžios lygmenyse dar iki šiol nesuvokta. O jeigu ir suvokta, tai rūpestingai nutyliama. Plika tiesa visada skaudi, bet gydanti ir todėl labai reikalinga. Vieni Lietuvos vaikai kariavo vienoje, kiti kitoje fronto pusėje. Tokia istorinė tikrovė. Tai viena. Šiame trumpame straipsnyje nebus mėginama svarstyti, kuris okupantas buvo Lietuvai "geresis", nors neprošal prisiminti anų metų populiarą dainelę - "viens raudonas, kaip šėtonas, kitas rudas, kaip šuva". Abu okupantai Lietuvai gero nenorėjo, o atvirkščiai - brutaliai sutrypė Lietuvos nepriklausomybę ir

sunaikino sunkiai atkurtą Valstybę. Prezidentas susitiko su Antrojo pasaulinio karo veterinais, tarnavusiais tik vieno okupanto armijoje. O ar nepagalvo kas, kad šitaip buvo savaičių perminėta sovietinė Pergales diena? Be abejo, nesiekiaime sumenkinti praužusio karo aukų ar patirtų nelaimių masto. Tačiau laikas pratintis prisiminti visas to karo aukas ir visus Tėvynės vaikus, padėjusių galvas ir dar gyvus, dar mūsų krašte tebegyvenančius. Negalima iškirti ir partizaninio karo dalyvių, nors pastarųjų vaidmuo dar iki šiol istoriškai neišryškintas, teisiškai neįvertintas, jų statusas neapibrėžtas. O jie vieninteliai kovotojai už Lietuvos nepriklausomybę, nepriklausę jokiam sovietiniam armijai.

Prezidento patarėjai turėtų iš anksto informuoti Valstybės vadovą, kurios kariuomenės kareivai kovojo už Lietuvos nepriklausomybę (tą pačią, kuria šiandien regime!) ir kurios armijos Lietuvą tik užkariaudavo. Antrojo pasaulinio karo pabaiga iš tiesų Lietuvai atmintina.

Teodoras ČIAPAS

1993 m. gegužė

TREMTINYS

2

Europos Parlamento asamblejai

Laimėjusi 1992 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimo, o vėliau ir Prezidento rinkimus, ekokomunistinė - Lietuvos demokratinė darbo partija (LDDP) bando įtvirtinti absolūčią vienos partijos valdžią. Neskaitoma ištresa, demokratija, pažeidžiama Konstitucija. I auksčiausius valdžios postus gražinami buvę kolaborantai, fizinių ir dvasinio Lietuvos žmonių genocido vykdytojų talkininkai.

LDDP nuomone, svarbi kliūtis yu tikslams pasiekti yra būvusio SSSR valstybės saugumo komiteto (KGB) LTSR padalinio archyvai. Tai LDDP pirmakės - Lietuvos komunistų partijos, būvusių KGB ir nomenklature kruvinų darbų metraštis. Itikinėjimais ir apgaule siekiama neleisti jų tirti arba norima net juos sunaikinti.

Jau penktas mėnuo socialdemokratai ir LDDP žlugdo KGB archyvų saugojimo ir tyrimo klausimų sprendimą. Visuomenė dezini-

formuoja apie KGB archyvų dokumentų grobstymą, nekvalifikuotus darbuotojus, nepakankamą archyvų apsaugą.

Užvilkinus KGB archyvų išsaugojimo, tvarkymo, tyrimo ir inventoriavimo įstatymo bei nutarimo rengimą ir priėmimą, pastaruoju metu skubos tvarka norima perduoti juos Lietuvos archyvų generalinei direkcijai, kuri suformuota būvusios komunistų partijos ir kurios objektyvumu buvę Lietuvos politiniai kalinių ir tremtiniai abejoja.

Ignoruojama Lietuvos genocido archyvų priežiūros visuomeninio komiteto nuomonė. Yra siem:

1. Likviduoti 1992 m. spalio mėnesį iškurtą ir savo darbą dirbantį Valstybinį Lietuvos gyventojų genocido tyrimo centrą.

2. Perimti nesutvarkytus, neaprašytus, neištirtus ir neinventoriuotus KGB archyvus.

3. Sužlugdyti Lietuvos žmo-

nų fizinio ir dvasinio genocido vykdytojų išlaikinimą.

4. Neleisti dalyvauti genocido tyrimo darbe būvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniam, siekiantiems atkurti tiesą ir teisingumą.

Buvę Lietuvos politiniai kalinių ir tremtiniai prašo Jus pareikšti Lietuvos Respublikos valdančiąją LDDP partiją, kad būtų išsaugoti KGB archyvai, turintys unikalią vertę ne tik mūsų valstybei, bet ir bolševizmo tyrimui tarptautiniu mastu, leista juos objektiviai tirti ir paskelbtį bei teisti Lietuvos žmonių genocido vykdytojus.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos prezidentas,

Seimo narys

B.Gajauskas

Lietuvos politinių kalinių sajungos pirmininkas,

Seimo narys

A.Stasiukas

dar gyvi ir gerai gyvuoja. Visų sėbėjų suokalbis buvo bendras ir veikta bendrai, kad niekuo nekaltą žmogų nuvartytų į kapus. Ir pagal taijų numatyta planą jiems pavyko palėbauti suomiškose pirtelėse už mūsų sodo pinigelius. Dažnai sapnuoju tuos kraugierius.

Kančių jūra dar padidėjo. Praūžus melioracijai, rugpjūčio mėnesį, mes, keturi mažamečiai vaikai, susidėjant nuvirtusių medžių kamienų, taip susikrimtom, kad įvyko nauja nelaimė. Jau būdama dvylükametė, daug ką supratau. Norėdama slapčia išsiverkti, užlipau kopėčiomis virš mūsų vadinamojo kambario, kur buvo sukrautas šienas. Tiki neapsilūžiau, kur tévelis buvo liepus neti dešiniau, o šieną tik su laukėm kabinti, nes buvo sutresusios lubos. Taip nuskridau kaip plaštakė su visomis sutrešusiomis lubomis iš 4 m aukščio į mūsų vadinamąjį kambarį su mažučiais virš galvos langeliais, pritaikytais gyvulėliams. I pakauši kaip trenkė smilkulys, tai ilgai teko sėdėti, kol atsikvočėjau. Susitrenkau smegenis. Smarkūs smilkulai raižė galvą, po to dar ilgai skaudėdavo pakauši.

Ir šiandien baisu pažiūrėti į taijį specialiai žmogaus suniokotą téviškėlę. Atrodo, ir kvepia tévo krauju. Tai įvyko 1965 m., bet apmokėti, nors yra visi dokumentai, t.y. melioracijos valdybos pripažinta, kad neapmokėjo, o nugriaudėti nugriovė. Marijampolės Valstybinio archyvo saugojimui nebuvuo perduotas Gelgaudiškio apyl. būvusio "Didžiojo Spalio" kolūkio raštas, kad melioracijos valdybos buvo nugriaudi Naujokaičio pastatą ir už tai neapmokėta.

27-erius metus aškinio mums melioracijos valdybos atstovai, kad yra senatis ir jos atstatyti nebeįmanoma. Tai kaip mums kompensuos? Tegul atrodo nors raštu ar žodžiu. Kai tuo metu iš išverstų sodybų kai kas kreipėsi į Vilnius kai kurių instancijas, tiems buvo išmokėta, o mūsų tévelis gavo širdies infarktą. Dabar net kaltą negalima rasti. Tada valdininkai "pamiršo" išmokėti ir pašalpą maitinimo netekus trims mažamečiams vaikams, nes mama buvo mažaraštė. Ji buvo tik kolūkio meliežė, vaikų augintoja ir maitintoja. Apie neatygingią skriaudą žinojo žmonės - Antanas Bajerčius (dar jis tada buvo paraglys, tremtas su tévais), Antanas Kulikauskas, Sebastijonas Naujokas, Terėzė ir Antanas Bataičiai ir kt. Tai nuo ko pradėti, kas atsakys? Kad nore galėtume mes, vaikai ar anūkai iš būvusių 10 pastatų (iš jų 4 nauji gyvenamai ir 6 ūkiniai pastatai), nors šuns būdą pradžiai pasistatyti.

Ne veltui téte kartodavo: "Mažai jems Dievas proto davė, kad naikina jie visa, kas gražu." M. GUDAVIČIENĖ

Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Seimui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
PAREIŠKIMAS

Lietuvos Respublikos Konstitucijos pažeidimai, masinių informacijos priemonių monopolizavimas, LDD partijos interesų iškėlimas aukščiau tautos interesų, neparankių žmonių šalinimas iš pareigų keilia rimtą būvusių politinių kalinių ir tremtinų susirūpinimą.

Buvusio kandidato į Lietuvos Respublikos prezentus, Lietuvos ambasadoriaus JAV p. Stasio Lozoraicės pašalinimas iš einaus pareigų rodo, kad prasidėda politinis susidorojimas su valdančiai partijai netinkamais žmonėmis.

Kol kas susidorojimas tik politinis, tačiau istorija primena, kad komunistinio režimo sąlygomis po politinių represijų prasidėda ir fizinis susidorojimas. Kadangi Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos nariai buvo, yra ir bus komunistinio režimo priešai, tai pagrįstai manome, kad ir mums artėja fizinio susidorojimo grėsmė.

Protestuojame dėl Lietuvos Konstitucijos pažeidimų ir reikalaujame laikytis pagrindinio Valstybės įstatymo.

Protestuojame dėl p. S. Lozoraicės atleidimo iš Lietuvos ambasadoriaus posto ir reikalaujame atšaukti ši gedingą sprendimą.

Pareiškime, kad mes, nepasidavę okupantams, kovoje dėl Lietuvos Nepriklausomybės, tautiškumo dvasios išsaugojimo, nesitaikystės su Lietuvos Valstybei daroma žala, grėsmės Nepriklausomybei. Mūsų neįbaugins naujų gulagų grėsmę.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos Panevėžio skyriaus taryba

1993 05 07

LITUVOS SEIMUI, PREZIDENTUI, VYRIAUSYBEI, GENERALINEI PROKURATŪRAI, SPAUDAI

Dėl Romo Kalantos visiškos reabilitacijos

1993 m. gegužės 14 d. suėjo 21-eri metai, kai Kaune, Muzikinio teatro sodelyje, susidegino Romas Kalanta. Kauno prokuratūra gegužės 19 d. (žiūr. žurnalas "Medicina", 1990 m. Nr. 1) pateikė klausimus penkiems psichiatram (J. Šurkui, J. Gutmanui, J. Andriuškevičienei, V. Berneriu, A. Daukšienei), kurie tada, 1972 metais, skubiai pripažino R. Kalantą psichiniu ligoniu. Apie taią pačią gegužės 19 dieną kauniečiams per televiziją paskelbė miesto vykdomojo komiteto pirmininkas dr. V. Mikulčiauskas, o rytojais dieną (05.20) - "Kauno tiesa". Anuometinis Kauno Medicinos instituto profesorius J. Brédikis, palaikydamas šių psichiatrų diagnozę, paraše "Kauno tiesai" (1972 05 21). Dabar jis - Sveikatos apsaugos ministras.

1989 metais kiti 4 psichiatrai (L. Radavičius, A. Narinkevičius, E. Mikaliūnas, D. Pūras) konstatoavo visiškai priešingai, kad R. Kalanta buvo psichiškai sveikas. Teigių dabar, praėjus daugiau nei 20 metų, apie tai pasisako dabartinis Sveikatos apsaugos ministras.

Minėtieji penki psichiatrai priėmė klausimus penkiems psichiatram (J. Šurkui, J. Gutmanui, J. Andriuškevičienei, V. Berneriu, A. Daukšienei), kurie tada, 1972 metais, skubiai pripažino R. Kalantą psichiniu ligoniu. Apie taią pačią gegužės 19 dieną kauniečiams per televiziją paskelbė miesto vykdomojo komiteto pirmininkas dr. V. Mikulčiauskas, o rytojais dieną (05.20) - "Kauno tiesa". Anuometinis Kauno Medicinos instituto profesorius J. Brédikis, palaikydamas šių psichiatrų diagnozę, paraše "Kauno tiesai" (1972 05 21). Dabar jis - Sveikatos apsaugos ministras.

Kauno sajūdžio konferencija

Moksliinių ir dvasinių žinių propagavimo klubas "Žynys"

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos, Kauno skyrius

Lietuvos jaunimo bendrijos "Lituanica"

PO TO, KAI RAŠĒME

Perkaicius "Tremtinio" 7(88) nr. S. Gentvilio straipsnį apie "NKVD slaugėjimą Žemaičių žemėje", norėčiau kai ką papildyti.

1945 m. vasario mėn. visus Mažeikių raj. ūkininkus surinko ir išveržė į Karelijos lagerius. Laižuva nė vieno ūkininko. Mažeikiuose naktį prie "pakraunant" į gyvulinį vagonus žmonės buvo suklupdyti ant sniego kaip balsių sunikeltelių. Išveržė statyti kanalo. Žiaurūs budeilių nesigailėjo mūsų - mažų vaikų, nei mūsų asarų. Iš bado ten tuo suvyko ir mirė stambūs vyrų, mūsų artimiausių kaimynai Pranas Sultė, Jonas Grigas, Ratkus, tévas ir sinus

Garbeniai, Jonas Vagrys, Butkevičius. Mano mama gržė išankinta bado, tévelis, kalėjė Komisijos lageryje, po pusantį metu gržė, bet, nespejus, atgaudi jégu, jis vėl suėmė. Višus mus išvežė į Irkutsko sritį. Taištėto rajoną. Iš ten gržome į Lietuvą po 10 metų.

S. Gentvilas stūlo žemaičiams, buvusiems Karelijos tremtiniams burtis į draugiją. Būtu labai gera susiburti, bet kad jų maža beliko. Man atrodo, kad galime susiburti tik Karelijos tremtinii vaikai,

Lionas SMIDERIENė

Mažeikių raj. Laižuva

teistas 10 metų lagerio, sakėsi esas kaltinamas šnipinėjimu.

Tą žemėm mes kapliavome Norilsko statybos amžino išalo žemėje pamatių duobes. Darbas buvo nepaprastai sunkus, mes buvome labai alkani, suvarge, apvilklių skudurais, apauti veltiniuais, nes reikėdavo dirbti net ir -40 laipsnių šaltynje.

Tolimesnio Harry Hopkins likimo nežinau.

Juozas BIČKUNAS

Panėvėžys

teistas 10 metų lagerio, sakėsi esas kaltinamas šnipinėjimu.

Tą žemėm mes kapliavome Norilsko statybos amžino išalo žemėje pamatių duobes. Darbas buvo nepaprastai sunkus, mes buvome labai alkani, suvarge, apvilklių skudurais, apauti veltiniuais, nes reikėdavo dirbti net ir -40 laipsnių šaltynje.

Tolimesnio Harry Hopkins likimo nežinau.

Juozas BIČKUNAS

Panėvėžys

teistas 10 metų lagerio, sakėsi esas kaltinamas šnipinėjimu.

Tą žemėm mes kapliavome Norilsko statybos amžino išalo žemėje pamatių duobes. Darbas buvo nepaprastai sunkus, mes buvome labai alkani, suvarge, apvilklių skudurais, apauti veltiniuais, nes reikėdavo dirbti net ir -40 laipsnių šaltynje.

Tolimesnio Harry Hopkins likimo nežinau.

Juozas BIČKUNAS

Panėvėžys

teistas 10 metų lagerio, sakėsi esas kaltinamas šnipinėjimu.

Tą žemėm mes kapliavome Norilsko statybos amžino išalo žemėje pamatių duobes. Darbas buvo nepaprastai sunkus, mes buvome labai alkani, suvarge, apvilklių skudurais, apauti veltiniuais, nes reikėdavo dirbti net ir -40 laipsnių šaltynje.

Tolimesnio Harry Hopkins likimo nežinau.

Juozas BIČKUNAS

Panėvėžys

teistas 10 metų lagerio, sakėsi esas kaltinamas šnipinėjimu.

Tą žemėm mes kapliavome Norilsko statybos amžino išalo žemėje pamatių duobes. Darbas buvo nepaprastai sunkus, mes buvome labai alkani, suvarge, apvilklių skudurais, apauti veltiniuais, nes reikėdavo dirbti net ir -40 laipsnių šaltynje.

Tolimesnio Harry Hopkins likimo nežinau.

Juozas BIČKUNAS

Panėvėžys

teistas 10 metų lagerio, sakėsi esas kaltinamas šnipinėjimu.

Tą žemėm mes kapliavome Norilsko statybos amžino išalo žemėje pamatių duobes. Darbas buvo nepaprastai sunkus, mes buvome labai alkani, suvarge, apvilklių skudurais, apauti veltiniuais, nes reikėdavo dirbti net ir -40 laipsnių šaltynje.

Tolimesnio Harry Hopkins likimo nežinau.

Juozas BIČKUNAS

Panėv

1993 m. gegužė

TREMTINYS

3

Prezidento Aleksandro Stulginskio gyvenimas ir darbai

Tokiu pavadinimu per Lietuvą keliauja Lituanistikos tyrimų ir studijų centro paroda. Šiomis dienomis ji, papildyta kauniečio gydytojo Jono Venckevičiaus autentiškais dokumentais, eksponuojama Kauno viešojoje bibliotekoje.

Jo iniciatyva prieš aštuonerius metus (1985 02 24) Kaune, Aukštostios Panemunės kapinėse slaptai paminėtos Lietuvos Respublikos Prezidento Aleksandro Stulginskio gimimo 100-osios metinės. Tuomet čia susirinko Šančių suaugu-

siųjų poliklinikos tarnautojai ir A. Panemunės bažnyčios choras, vadovaujamas Teofilio Pilko. Šis įvykis aprašytas tuometinėje Balio Gajausko fondo saviliaudijoje: "Aušros" 47-ajame nr. Straipsnių išspaustinti šiame platiame išgarsėjusime pogrindžio leidinyje tarpininkavo Algirdas Patackas ir gydytojas Povilas Butkevičius, kuris, deja, po mėnesio neaiškiomis aplinkybėmis žuvo. 1986 vasario mén. 21 d. šis straipsnis skaitytas per "Laisvosios Europos" radiją, o vėliau per Vatikano radiją ir "Amerikos balsą". Minėtų paroda papildė iš tų metų nuotraukos, menančios niūrų okupacijos laikmetį ir kauniečių

ryžtą Vasario 16-osios proga ar Vėlinių naktį pagerbtį savo Prezidentą - Sibiro tremtinį. Dar ekspozicija pasipildė 1941 m. Kaune išleistas pirmasis po bolševiku išvyrėm tremtinis sarašas, kuriuose minimas iš Kretingos išvežtas Aleksandras Stulginskis. Knygelę "Išremtieji" nuožmios okupacijos sąlygomis platino Balio Gajausko fondas, išteigtas Kaune 1982 m. Sie, prieš penkiasdešimt metų išleisti daliniai tremtininių sarašai daug pasitarnavo stalinišmo nusikaltimams tirti komisijai, demaskuojant sovietų genocidą Lietuvoje.

Rimas VALYS

Edmundas SIMANAITS Iš Sūduvos krašto istorijos

(Tremtinys. Pradžia. Nr. 7.)

3. Ginti savo valstybę - konstitucinė teisė

Šarvui žuvusiam ūkio skyriaus viršūninkui

Kai slinko ūkanos per mūsų šalį, Ir broliai mynė Sibiran kelius, Paėmės ginklą tu sakei seselei Ir tėvui, motinai sakei: "Neliūsk!"

Sakei: "Neliūsk! Vėl téviškén sugrišiu, Vėl soduos balbos obelys žydės. Mes laisvę jai pamėsime iš prieš", - Tarei žodžius, žodžius tuos iš Širdies. Kovas

1947. VII. 10
(Iš Aušrelės sasiuvinio)

Generolo J. Bartašiūno jefreitoriski grasinimai buvo paremiai karinio kumščio smūgiais. Tie smūgiai ir viešas raginimas partizanams legalizuoti buvo didelio okupantu vykdomo ir nuolatos papildomo plano dalis. Mūsų dienomis tokis planas ir jo įgyvendinimas vadinama g e n o c i d u . Genocido politika buvo taikoma visose srityse: tremtama Lietuvos šviesuomenė, ūkininkai, kariškių šeimos, be gailesčio naikinami viisi, kurie priešinosi okupantui. Buvo niokojama tautinė kultūra, griaunama ekonomika. Kaimas griaunamas iš pamatų. Daug dorių, darbščių šeimų buvo nuvarytas nuo žemės. Tuo metu genocidas, kaip nusikaltimas žmonijai, dar nebuvu juridiskai apibrėžtas. Niurnbergo procesas paskatinė tai padaryti. Jungtinės tautos 1948 m. gruodžio 9 d. priėmė ir pateikė pasirašyti, ratifikuoti arba prisijungti rezoliuciją, smerkiančią genocidą, kaip pasibaistiną žmonijos nelaimę, kaip nusikaltima, pažeidžianti tarptautinės teisės normas ir smerkiamą civilizuoto pasaulio. Susitarančios šalys patvirtino, kad už genocidą, "neprisklausomai nuo to, ar jis vykdomas taikos, ar karo metu", bus baudžiama. Genocidu "laikomi veiksmai, kuriais ketinama visiškai ar iš dalies sunaikinti kokią nors nacionalinę, etninę, rasinę ar religinę grupę, būtent: a) tokios grupės narių žudymas; (...) c) tytinis sudarymas kokiai nors grupėi tokiu gyventojų sąlygu, kuriomis siekiama ją visiškai ar iš dalies fiziškai sunaikinti." Okupantai, masiškai tremdami nekaltus gyventojus iš toli

mą negyvenamą Šiaurę, siekė juos sunaikinti. Ketvirtas Konvensijos straipsnis byloja: "Asmenys, vykdantys genocidą ar kokią nors kitą III straipsnyje nurodyta veiką, baudžiami, nepriklausomai nuo to, ar jie pagal konstituciją atsakingi valdytojai, valstybės pareigūnai, ar privatus asmenys."

Atkurtoje mūsų valstybėje teisingumas atkuriamas lėtai, tačiau jis turi būti atkurtas. Si nuostata be galio svarbi, nagrinėjant tiek senąją Lietuvos istoriją, tiek ir naujausiąją. Jos niekada negalima išleisti iš akių, kai vertinamos pasipriešinimo kovos. Istorija turime vertinti mūsų valstybės Lietuvos interesų pagrindu, o ne kitų valstybių siekiais, kurie visa da buvo tie patys - nuneigtii Lietuvos valstybingumą, klastoti istorija, menkinti pačius svarbiausius, esminius valstybingumo laimėjimus ir, žinoma, tyčiotis iš tų, kurie ši valstybingumą kūrė, stiprino ir gynė, atiduodami savo gyvybes. Nepaisant šios nuostatos, lengvai patenkama į okupantu spectarnybų suregtas propagandos pinkles su pasakėlėmis apie lietuvių tautos "išsivadavimą iš buruazijos jungo", "savanorišką prisijungimą" prie Sovietų Sajungos ir dékingumą "vyresniajam broliui" už pagalbą, naikinant "kontrrevoliucinį elementą". Kova su imperija niekada nebuvu nei beprasme, nei beviltis ka.

Taigi laisvės kovotojai, partizanų ryšininkai ir remėjai veikė teisėtai. Partizanai teisė Lietuvos kariuomenės tradicijas, laikėsi jos statutų, dėvėjo uniformą su skiriamaisiais kariuomenės ženklais. Tokios veiklos teisinių pagrindas - 1938 m. Konstitucija, kurios 133 straipsnis byloja, kad "Valstybė gina visi piliečiai. Gynimo branduolių sudaro kariuomenė". Pravartu priminti, kad 1990 m. spalio 25 d. Respublikos piliečių referendumu priimta Konstitucija gynybos teisę patvirtina 3-uoju straipsniu: "Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievara kėsinasi į Lietuvos valstybės neprisklausomybę, teritorijos vientisumu, konstitucinę santvarką". Geros praeities tradicijos perimamos.

Partizanų daugiauplane veikla koordinavo stabai. Tai iliustruoja šis dokumentas.

"Lietuvos laisvės kovotojų "Taurė" apygardos rinktinė" vadų pasitarimo

Dienotvarke

1946 m. birželio 3 d. 9 val. - Šv. Mišios už žuvusius L.K., 10 val. - pusryčiai, 11 val. - pasitarimas.

(B.d.)

Prenumeruoklme "Tremtinis"

"Lietuvos spaudos" kioskuose šio leidinio nebus. Prenumerata - tai garantas, kad "Tremtinis" pasieks Jūsų namus.

Iki gegužės 30 d. paštas priima prenumerata 3 mėnesiams.

Be pašto paslaugų, 1 egz. kaina 11 tal., trims mén. - 66 tal.

Už pašto paslaugas prenumeratorius moka pagal pašto tarifus.

"Tremtinio" indeksas 67388

Apie pokarij Žemaitijoje

Rozalijos Prelbytės-Vaičiūnienės knyga "Ir aš ten buvau..." - tai pirmoji Nepriklausomybės metais išleista knyga, supažindinanti skaitytojų su pokario laikais Kretingos, Salantu, Skuodo, Plungės ir kitose apylinkėse. Iš jos aišku, kodėl KGB, NKVD, stribams pavyko suduoti skaudū smūgių Žemaitijos partizanams. Tai vertinė medžiaga ir istorikams, mokslineikams, tyrinėtojams. Tuo labiau, kad sovietinės okupacijos metais spaudoje savaip buvo vertinamas ginkluotas pogrindis.

Kiekviena tauta turi savų didvyrių ir, deja, savų išsigimelius. Lietuvių pradžius valstybingumą, šios padugnės stengėsi išlikti. Žemaitijoje, be KGB, NKVD, buvo ir žydšaudžiu, ir banditu, ir stribu. Buvo organizuami ir siunčiami į miškus ir pavieniai provokatoriai, ir jų grupės. Ne vienas jų juodu darbų padarė partizanų vardu.

Kaip Žemaitijos partizanų ryšininkė atvykusi į Vilnių pogrindžio darbui, R. Valiūnienė, dar nepilnametė, dėl patyrinimo stokos patenka į KGB spastus: "... Vilnius BDPS (bendram demokratiniu pasipriešinimo sąjūdžiu) vadovavo generalui užsismaskavęs KGB-NKVD agentas, Vilniaus universiteto anatomijos katedros vedėjas J. Markulis-Erelis. Aktyviai veikė KGB agentai Ada ir Vytautas Krutkiai, o už KGB agentas Algimantas. Daugelis rezistencijos apygardų Erelį 1947 m. išsiravo, o

Vytautas RIMGAILA

"Ažuoly sakmė"

Taip pavadinto poezijos rinkinio autorius

Česys Čemnolenskis mirė 1991 m. balandžio 5 d. Poetas, buvęs politinis kalėnas, po sausio 13-osios įvykių jau buvo netekęs vilties, kad jo per visą gyvenimą išnešioti eileraščiai kada nors pasirodyti dienos šviesoje. Bet svajonė stipresnė už miršt, jis išsiplėdė. Ši rinkinį nesenai išleido Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos leidykla. "Ažuoly sakmėje" skaitytojai ras labai brandaus poeto žvilgsnį į pasaulį, pilnų dienos ir nakties, mirties ir gyvybės, tėsies ir melo. Jo lyrinis herojus - tai tauta, žinanti savo kelią ir juc per amžių amžius einanti, tai žmogus, besiveržiantis į šviesą ir laisvę.

"Mūsų jaunystės auka"

Tai Vincas Gurskis

isgyvenimui, prisiminimui ir poetinių apmaštymų knyga, kuria nesenai išleido Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sejunga.

Pirmais knygos dalyje "Suluošintos jaunystės giesmėje" - Vincas aštuoniolikmetis, turintis didelę svajonę tapti rašytoju, kegabėtų suimtas, neda į nežiną. Jautrūs jo konfliktinių sėptynių su raudonaisiais teroristais perpinti lyriais tautos stiprybės ir vilties motyvais, eileraščių posmeliams.

Antroji dalis "Nelygios grumtynės" - subrendusio, daug patyrusio žmogaus gyvenimo apmaštymas, pilletinis žodis komunistų partijai, didžiausiai pokario jaunimo kančių kaltininkai.

Gediminas Almonaitis

"Gržinkite man gyvenimą"

Naujai išleista LPKTS knyga.

Ši istorija panaši į tūkstančių mūsų tautiečių likimus. Tai ne keršto ar revanšo žodžiai tiems, kurie sugriovę, suluošino ne vieną gyvenimą. Toks buvo mūsų tautos istorijos tarpsnis. Tačiau šis pasakojimas - tai žmogaus širdies goda, netekus visko - žaliaškarės tėviškės, KGB sutryptos jaunystės, Sibiro taigoj paliktos svelkatos. Tikta nėra atsakymo - už ką?

Gal ši knygelė, kaip ir téviškės plynėje pasodinti trys ažuoliukai, primins ateities kartoms, kaip nuo aušros iki suteimų virė gyvenimas, skambėjo lietuviška daina, kol žmogus buvo laisvas...

1993 m. gegužė

TREMTINYS

ILSĒKITĒS RAMYBĒJE

Balandžio 24 d. tragiškai žuvo (paskendo) buvęs "Geležinio Vilko" rinktinės, "Tauro" apygardos partizanas-ryšininkas, Kingyro lagerio politinis kalnys Jurgis CELIESIUS, gimęs 1927 m.

Palaidotas Kauno raj. Jonučių kapinėse.

Gegužės 5 d. po ilgos ir sunekios ligos mirė buvęs Vorkutos politinis kalnys (62-ojoje šachtijoje) Povilas ULOZAS, gimęs 1931 m. Šakių apskr. Plokščiuose, taurautoju ūčiame.

Palaidotas teviškėje, Plokščiuose, taurautoju ūčiame.

Nuoširdžiai užjauciamame mieliui giminės ir artimuosius

Gerb. redakcija,

su įdomumu skaičiau S. Gentilo straipsni "NKVD siautėjimas Žemaitijoje", radau pažįstamų pavardžių.

Gerau prisimenu 1945 m. areštus Telšių raj. Tais metais pradėjo areštuoći mano dėdes ir tetas: Aleksandras Valančiūtė, Jurgis Valančiūtė, Stanislovas Valančiauskas, kuris kaip tik ir pateko prie One-

Kapitonas Noreika

Hitlerinei Vokietijai okupavus Lietuvą, kap. Noreika dirbo Šiaulių apskr. viršininku. 1942 m. vasarą buvau jo iškvietas. Noreikai mane norėjo paskirti Skaisgirio valdžiaus viršininku, nes, pasak jo, aš esau patriotas, nepalaikantis nei nacistų vokiečių okupacijos, nei sovietų. Jis piltinosis, kad nacistai naikina žydų tautybės žmones. O ir mūsų likimas ne ką geresnis už žydų: nacistiniuose vokiečių laikraštiuose rašoma, kad Baltijos tautos turi būti iškeldintos, o jų žemės kolonizuotos. Todėl, Noreikos nuomone, mes turime būti vieningi ir laukti, kol du kraugeriai - Stalinas ir Hitleris nusilps. Tuomet mes ir atkursime valstybingumą. O dabar nepataikaukime nei rudajai, nei raudo-

Nuoširdžiai užjauciamame LPKTS tarybos narį Balį Juknevičių, jo dukteriai Rimutei Juknevičiūtei mirus

IVYKIAI

KARALIAUČIUS. Gegužės 1 d. Kauno kultūros ir švietimo skyriaus vedėjo pavadinuotojos G. Kuckailienės iniciatyva jaunimo folkloro ansamblis nuvyko į Karaliaučiaus sritį susitikti su vietos lietuviams ir pakoncertuoti. Talkinome tvarkydamis Tolminkiemio muziejaus parką.

Įsitikinome, kad Karaliaučiaus srities lietuvių Lietuvos yra užmirštinti. Be kelių entuziastų, niekas jų neaplankino. O lietuvių ten jaučiasi tarsi tremtyje: iš jų tyčiojamasi, jie niekinami vietinės valdžios. Labai džiaugėsi lietuvių bendruomenė Stalupėnuose seimelio pirminkinkė E. Lekienė bei Trakėnų mokyklos mokytojas S. Ružgys. G. Kuckailienės įteikta labdara - drabuželiais, knygomis bei mūsų nuvežtais naujaisiais "Tremtinio". Sajūdžio spaudos numeriais.

Kviečiame visus, galinčius prisidėti talkomis, transportu ar finansiskai prie Donelaičio muziejaus tvarkymo, kreiptis į pirminkinkę pavadinuotojai G. Kuckailienę tel.: darbo 225488; namų 758528. Jaunimas, galintis prisidėti prie lietuviško folkloro propagavimo, kviečiamas dalyvauti mūsų ansambluje. Skambinti tel.: 795890 Aušrai Šalavijutei.

Leopoldas KRŪŠINSKAS

KAUNAS. Gegužės 8 d. Petrašiūnų kapinėse atidengtas ir pašventintas paminklas Lietuvos knygnešiui, caro ir sovietų valdymo metais buvusiam tremtinui Juozui Akelaičiui.

J. Akelaitis g. 1880 m., visą savo gyvenimą gynė ir platino lietuvišką žodį, kėlė žmones į kovą prieš okupantus.

1949 m. kovo 25 d. ištremtas į Irkutsko srt. Manzurkos gyvenvietę, J. Akelaitis čia dar sutiko iš carinės tremties likusių savo draugų. Tarp jų ir poetą Juozą Graičiūną, vėliau Baikalo saloje Olchonoje parašiusi baladę "Šūduvis Akelaitis".

J. Akelaičio vardas Lietuvos nepriklausomybės metais buvo aukso raidėmis įrašytas Karo muziejaus sodelyje į kurtoje knygnešių garbės sienoje. Tačiau raudonieji okupantai ją sunaikino. Neigai tvérė tremtyje gyvas ir pats garbusis knygnešys. J. Akelaitis mirė 1949 m. liepos 29 d. Jo palaikai iš amžinovo išėjo žemės 1990 m. parvežti į Lietuvą ir palaidoti Petrašiūnuose.

Paminklas pastatytas J. Akelaičio artimuų ir Lietuvos knygnešių draugijos iniciatyva. Kauno Arkikatedroje bazilikos šv. Mišias aukojo gulagų brolis, Lietuvos patriotas vyskupas Sigitas Tamkevičius.

Kazys BLAŽKEVIČIUS

gos ežero Karelijoje, dirbo prie kanalo kasimo. Grįžus į Lietuvą, jis antrą kartą išvežė 1949 m. į Siberiją su šeima.

Labai norėčiau sužinoti apie Vladą Vaitekūną, kada ir kur jis grįžo į Lietuvą - gal atsilieptų kartu kalėjė su juo Komijos lageriuose.

Rašykite: A. Vaičiūnos 23-10, Plungė 5640.

Emilia MIKULSKIENĖ

najai okupacijai.

Aš atsisakiau viršiūčio posto ir pasižadėjau kap. Noreikai nesielenkti rudajam marui, nors ir kas atsitiktu.

Praėjus kiek laiko, per draugus sužinojau, kad kap. Noreiką gestapas areštavo ir išvežė į Vokietijos konklagerius. Raudonoji armija, vydama vokiečius, rado kap. Noreiką mirties lageriuose ir jį mobilizavo. Kap. Noreiką karaudamas nuėjo į Berlyno, o po karo grįžo į Lietuvą. Apsigynė Vilniuje ir tuo pradėjo kovą prieš raudonuosius okupantus, vadovavau Lietuvos rezistencijai, bet KGB kovotojus susekė ir daugelių areštavo. Kap. Noreiką ilgai tardė ir nuteisė mirties bausme. Kapitoną ir jo adjutantą raudonieji sadistai pakorė.

Tadas DANTA

P. Antaninai Noreikienei, p. Stanley Daržinskui, p. Povilai Vaicekauskui, p. Leonui Raslaivičiui, p. Juliusi Pakalkai iš JAV, p. Gediminui Vasiliauskui iš Ukmergės, p. Janinai ir Valentiniui Sepkams iš Kauno, LPKTS Vilkaviškio skyriui už pinigines aukas.

Buvęs partizanas ir politinis kalnys Česlovas Laurynas iš Raseinių raj. Ariogalos apyl. Kalniškių kaimo nuoširdžiai dekoja Ariogalos vid. mokyklai, kaimynams, LPKT sajungai, visiems padėjusiems ištikus didelčių nelaimės "sudegus" namams.

DEKOJAME

P. Antaninai Noreikienei, p. Stanley Daržinskui, p. Povilai Vaicekauskui, p. Leonui Raslaivičiui, p. Juliusi Pakalkai iš JAV, p. Gediminui Vasiliauskui iš Ukmergės, p. Janinai ir Valentiniui Sepkams iš Kauno, LPKTS Vilkaviškio skyriui už pinigines aukas.

Buvęs partizanas ir politinis kalnys Česlovas Laurynas iš Raseinių raj. Ariogalos apyl. Kalniškių kaimo nuoširdžiai dekoja Ariogalos vid. mokyklai, kaimynams, LPKT sajungai, visiems padėjusiems ištikus didelčių nelaimės "sudegus" namams.

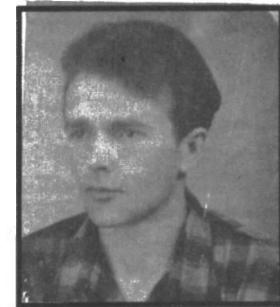
koresp. Edmundas SIMANAITIS,
techninė redaktorė Birutė OKSAITĖ

Vyr. redaktorė Vanda PODERYTĖ,
lit. redaktorė Danutė BARTULIENĖ,

ATSILIEPKITE!

Stefė BALDAUSKAITĖ, g. 1923 m. Kražių valsč., Bruku km. 1941-1944 m. mokytojavo. 1944 m. istojo į Kauno universitetą, 1945 m. buvo suimta ir be teismo išvežta į Pečiorą. 1946 m. pabaigoje iš lagerio buvo pabalista be teisės gyventi Lietuvoje. Mirė 1947 01 01 Pečioroje. Jos draugė Kristina rašė, kad palaidota karsite (vadinasi, laisvųjų kapinėse), ant kapo buvo pastatytas kryželis. Zinancių jos palaidojimo vietą ieško Teresė BALDAUSKAITĖ, Statybininkų pr. 15-29, Klaipėda, tel. 70014.

Nuotraukoje iš kairės: **Vladas PAŠUBINSKAS** ir **Petras VAINIUS**. P. Vainius ant nuotraukos užrašė: "Prisiminti gyvenimui lageryje. Nusifotografavęs su Vladu Pašubinsku. 1946.VII.16. Maskva, Perovo, 0329-B." Pažinojusiu V. Pašubinskų ieško Jonas VENCKEVIČIUS, Aušros 40-18, 3005 Kaunas, tel. 732594.

Kazimieras TAMAŠAUSKAS, g. apie 1924 m. Kalėjo Komijoje, Uchtajoje, gvy. Jaryga. Dirbo 1-oje šachtoje. Jo arba jo artimuju ieško Jadvyga ŠALAVKAITĖ-BUKAUSKIENĖ, Baltų pr. 3-32, Kaunas, tel. 230424.

Brangiai perkame neindeksuotus ir indeksuotus INVESTICINIUS ČEKIUS.

taip pat grynus pinigus iš investicinių knygelės balansinės dalies.

Atsiskaitome talonais ir doleriais. Pas mus, Kaune, patogu atvykti: sustojimas "Balai", Savanorių pr. 290, II a., 18 k.

Dirbame 9-13 ir 14-18 val.; šeštadienį 10-13 val.; tel. 718464.

Cekiai kasdien nuvertėja. Doleriai kasdien brangsta!

SKELBIMAI

Gegužės 29 d. poeto - gulago kankinio Boleslovo Mačionio atmimui į teviškęje - Atažalynė, Daugų apyl., Alytaus raj., bus švenčiamas paminklinis akmuo. Po šv. Mišių vyks "Poezijos pavasario" vakaras. Pradžia - 15 val.

Smulkesnė informacija tel.: (822) 737653.

Vytautas MACIONIS

ŠAKIŲ raj. **Gegužės 23 d. 13 val.** Lekėčiuose bus iškilmingai perlaidojamas "Tauro" apygardos partizanas.

Nežinomojo partizano kapas bus supiltas miestelyje.

Vidmantas MAŠANAUSKAS

Norilsko politinių kalinių sukilimo 40-mečiui

1953 m. gegužės mén. Norilsko gulagų kalinių émė keldi reikalavimus peržiureti bylas, pagerinti gyvenimo, darbo sąlygas, leisti susirašinti su artimaisiais, nuimti numerius.

Komunistų partija nenorėjo tenkinti politikalinį reikalavimą, todėl leido MVD ir KGB panaudoti ginklą prieš beginklius žmones. Tačiau kalinių, atidavę kruviną auką partijai, neatsisakė savo reikalavimų ir kovojo toliau. Partija paspringo nuo aukų krauso ir pradėjo trauktis.

Mūsų, likusių gyvų, pareiga prisiminti savo likimo brolius, amžinai likusių šealo žemėje. Todėl kviečiame noriškiečius į klasėnės susitikimą, kuris vyks Panevėžyje, gegužės 19 d. (šeštadienį).

11 val. šv. Mišios šv. Trejybės (Igluose) bažnyčioje.

12 val. susitikimas savivaldybės salėje (Laisvės aikštė).

Norilsko Vyčių taryba

Pokario metais Panevėžio apskr. Smilgių valač. apylinkėse žuvusių lavonai buvo išniekinti Smilgių miestelyje, o paskui užkapinių pagal griovį (o gal kur kitur).

Gal kas žino jų pavardes, gimimo metus, žuvimo datą, slapyvardžius. Labai prasytume pranešti Smilgių bažnyčios klebonui arba Panevėžyje, tel. 66181 Juozui Ziburiui.

Mums žinomas šios pavardės: Juozas Tamošiūnas-Franka, Kazimieras Portapas-Daunys, Juozas Petruskas-Kiaunė, Antanas Petruskas-Raukmanas, Aleksas Matulevičius-Apinojus, Jonas Jusys, Alfonas Masyš.

Yra žinių, kad išniekintų buvo apie dvidešimt, bet kitų pavardės nežinomos.

Rengiamasi Smilgių kapinėse žuvusiems partizanams statyti paminklą.

Organizacinis komitetas

TREMTINYS

1993 m. gegužės 19 d. Nr. 10(91). SL 289. Kaina su akciju 8 tal. Mūsų adresas: 3000 Kaunas, Donelaičio 70^b, tel. 209530